

Худолий Анатолий. Лингвистические особенности политических текстов. Рассмотрены особенности политических речей, провозглашенных американскими президентами. Описаны функции политических речей. Оценочность как типичная характеристика присуща текстам политических речей американских президентов. Выявлены и описаны ключевые понятия в текстах речей американских президентов. Среди них – демократия, свобода, ответственность, ценности и т.д. Определены причины доминирования упомянутых понятий. Особенности политических текстов представлены в оппозициях. Политические тексты ориентированы на то, чтобы произвести изменения в концептуальной картине мира адресата. Среди функций политической коммуникации ключевыми являются коммуникативная, когнитивная, влияющая, эмотивная и эстетическая.

Ключевые слова: политическая речь, текст, функция, коммуникация, оценка, манипуляция.

Khudoliy Anatoliy. Linguistic Peculiarities of Political Texts. The article deals with peculiarities of political speeches, delivered by American presidents. Functions of political speeches are described. Pragmatic orientation of American Presidents rhetoric is analyzed. Basic notions distinguished in the speeches are analyzed. They are as follows: democracy, freedom, responsibility, values and others. Reasons for use of the above mentioned notions are given. Peculiarities of political texts are represented in oppositions. Political texts are written and then delivered in speeches in order to make changes in the conceptual picture of the world of receivers. Communicative, cognitive, evaluative, influence and esthetic functions are dominant ones of political communication.

Key words: political speech, texts, function, communication, assessment manipulation.

Стаття надійшла до редколегії
02.04. 2014 р.

УДК 811.111'42:82-31

Ірина Шаповалова

Лінгвопрагматичні засоби актуалізації проблеми фемінізму в романі Маргарет Дреббл «Жорна»

На матеріалі англомовного роману Маргарет Дреббл «Жорна» проаналізовано лінгвальні засоби з прагматичною настановою актуалізації проблеми другої хвилі фемінізму. Розглядаючи текст як частину соціального процесу, звернено увагу на умови його творення, а саме соціально-історичні обставини 60-х років ХХ ст. Висвітлення тем сексуального життя, незаконнонароджених дітей та абортів, що вважалося табу в той період, а також використання певних лексичних та стилістичних засобів, таких як лексичні повтори, порівняння, метафори, алюзії та цитати, реалізують імпліцитно виражену комунікативну мету тексту – підвищувати соціальну роль жінок та сприяти лібералізації суспільства.

Ключові слова: лінгвопрагматика, фемінізм, актуалізація, імпліцитний зміст, алюзія, метафора.

Постановка наукової проблеми та її значення. 60-ті роки ХХ ст., ознаменовані так званою другою хвилею фемінізму, зосередили увагу письменниць на психологічних та сексуальних аспектах утисків жінок. І хоча проблема фемінізму та авторок-феміністок привертала увагу багатьох істориків, філософів та літературознавців, лінгвістичний аспект творів означеної доби досі достатньо не висвітлювався. Англомовна жіноча проза другої половини ХХ ст. – об'єкт нашого дослідження, оскільки проникнення в їх лінгвістичну суть дасть нам змогу визначити особливості жіночої літератури цього періоду, краще зрозуміти такий феномен культури, як фемінізм.

Зважаючи на те, що адресант (автор художнього твору) ініціює комунікацію з певною метою, він, передаючи своє повідомлення адресату, так би мовити кодує повідомлення засобами мови. Саме тому на всіх рівнях і підрівнях вживання мовного коду наявний суб'єктивний чинник [1, с. 304]. Напрямом лінгвістики, який вивчає цей суб'єктивний чинник у мові (а також у мовленні і комунікації) є лінгвістична прагматика [1, с. 47]. О. О. Селіванова зазначає: «Лінгвограмастика – галузь мовознавства, яка досліджує використання і функціонування мовних знаків у процесі комунікації у взаємозв'язку з інтеракцією його суб'єктів (мовця й адресата), їхніми особливостями і самою ситуацією спілкування...» [10, с. 47]. Тобто ситуація спілкування визначає прагматику тексту, а отже

стилістичні, лексичні, граматичні, просодичні особливості [2]. Тому в інтерпретації тексту немає сфери, яка б не розглядалася з погляду прагматики.

Попри те, що літературна традиція ґрунтується на комунікативній функції мови (на використанні слів для передачі інформації) [5, т. 4, с. 124], не варто забувати про естетичну та поетичну функції. Реалізацію потенційних можливостей мовних одиниць, а також використання виразно-зображальних засобів художнього мовлення таким чином, що вони здаються незвичайними, концентрують навколо себе зміст і емоцію тексту, називають актуалізацією [5, т. 1, с. 31].

Мета статті – виявити ті лінгвальні засоби, які мають особливу прагматичну значимість у романі Маргарет Дреббл «Жорна» (переклад автора статті) (Margaret Drabble *The Millstone*, 1965), актуалізуючи проблему фемінізму.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Розглядаючи текст як частину соціального процесу, як спосіб людської комунікації, у сферу прагматичного дослідження необхідно включати соціальні, історичні та особисті обставини його творення [3, с. 13]. Отже, звертаючись до поняття фемінізму, варто згадати, що як політичний термін фемінізм з'явився у ХІХ ст. та увійшов до повсякденного вживання лише з 60-х років ХХ ст. В сучасному розумінні він незмінно пов'язаний з жіночими соціальними протестами, зі спробами підвищити суспільну роль жінок [6].

Перша хвиля фемінізму завершилася з наданням жінкам права голосувати. Багато хто вважав, що з цим досягненням жінки досягли повної емансипації. І так було аж до 1960-х рр., ознаменованих другою хвилею фемінізму. Тепер увагу зосередили на особистих, психологічних та сексуальних аспектах утисків жінок. Метою другої хвилі фемінізму була не політична емансипація, а жіноча лібералізація (визволення). Цього не можна було досягнути виключно політичними реформами чи законними змінами – це вимагало, як стверджували феміністки, радикальних процесів та соціальних змін [6]. Поступово жіночий рух відвоює права жінок, проводить широку благодійну та соціальну діяльність. Образ «нової жінки» – самодостатньої, сильної характером, спроможної на одинокий виклик суспільству – з'являється у багатьох літературних творах. Жінки-письменниці прагнули створити власну, фемінну модель творчості, проявити свою інакшість, відобразити різницю між жіночим та чоловічим світами.

Відома феміністка та літературний критик, заслужений професор у відставці Принстонського університету в США Елейн Шовалтер виокремлює три фази у розвитку жіночої літератури: 1) жіноча (*Feminine*) (1840–1880 рр.) – період імітації, коли жінки пишуть, імітуючи чоловіків; 2) феміністична (*Feminist*) (1880–1920 рр.) – період протесту проти чоловічих стандартів і цінностей, супроводжуваний боротьбою за права жінок; 3) жіноча (*Female*) (1920 – донині) – період самопізнання й пошуків власної ідентичності [13]. Саме до третьої фази належать загалом твори, написані в період другої хвилі фемінізму, та роман Маргарет Дреббл, який ми аналізуємо, зокрема.

Комунікативна функція реалізується через конкретний зміст оповідей [3, т. 1, с. 330]. «Жорна» – це реалістичний роман, в якому, з одного боку, крізь призму долі однієї жінки зображено становище матерів Англії середини ХХ ст., а з іншого – досліджено специфічно жіночу тему материнства. Події відбуваються у Лондоні 1960-х рр., що вважається періодом так званої «сексуальної революції». У центрі уваги авторки – переживання молодого високоосвіченої жінки Розамунд Стейсі (*Rosamund Stacey*), яка змушена адаптуватися до абсолютно іншого життя – життя самотньої матері. Дівчина вагається між традиційними нормами моралі та вседозволеністю серед її однолітків. Вона соромиться своєї незайманості, яку деякі модернізовані представниці слабкої статі розглядають як відхилення від нових норм. Завагітнівши після першого і єдиного свого сексуального досвіду, Розамунд вирішує народити дитину, так і не повідомивши про її існування батькові.

Поруч зі звичайним змістом тексту, який є авторським відображенням певного фрагменту дійсності, існує зміст підтекстовий імпліцитний – інформація, передача якої входить у приховані комунікативні наміри відправника (автора) [5, с. 330]. До засобів творення підтекстової інформації відносять використання багатозначних слів, тропів (метафора, порівняння, перифраза та ін.), фігур (різні види повтору, умовчання, парцеляція, еліпс, інверсія та ін.), структурних особливостей речень, символіки мовних фактів, графічних засобів [9].

Оповідь у романі йде від першої особи – жінки, яка нарешті наважилася розповісти світові про свої страхи та невпевненість, що виявилися для неї доленосними. Вже на початку твору оповідачка

відкриває читачам свою подвійну природу – впевненість та боягузтво. Наприклад: *'My career has always been marked by a strange mixture of confidence and cowardice: almost, one must say, made by it'* [11, с. 1].

Авторка у ролі ліричного оповідача змальовує Розамунд як емансиповану, самодостатню, освічену, незалежну дівчину, яку виховали у феміністичному дусі: *'Emancipated woman, this was me: gin bottle in hand, opening my own door with my own latchkey'* [11, с. 5]. Або: *'My mother, you know, was a great feminist. She brought me up to be equal'* [11, с. 24].

З розвитком подій у романі перед нами постає суперечливий образ головної героїні, ззовні неформальної, але з формальним внутрішнім світом і уявою. Як зазначає професор Джон Мюлан (*John Mullan*): оповідачка є створінням свого часу – вона вільнодумна, але правильна, неформальна і формальна водночас [12]. Розамунд є типовою представницею середнього класу з ліберальним вихованням та характерними стереотипами англійської поведінки – вихованістю, стриманістю, страхом образити чи потурбувати інших. Саме невміння показувати свої справжні почуття і брак сміливості відіграли ключову роль у її житті, як це спостерігаємо в поданих уривках: *'I look back now with some anguish to each touch and glance (...) I wish I had given a little more here or there, or at the very least said what was in my heart, so that he could have known how much it meant to me. But I was incapable, even when happy, of exposing myself thus far'* [11, с. 25]. *'Now I wish to God I had had more courage'* [11, с. 22]. Конструкція *I wish* вказує нам на те, що головна героїня змінилась і шкодує про свою минулу стриманість. У професійній сфері та з друзями Розамунд – прогресивна представниця суспільства, розкута та впевнена феміністка, однак у сфері особистих стосунків з чоловіками вона відчувається дівчиною вікторіанської доби. Метафори з нагромадженням негативних слів *crime* (злочин), *suspicion* (нідозра) та *fear, terror* (страх), відтворюючи загострені почуття героїні, формують драматичний ефект, а отже представляють експресивний компонент прагматики: *'I was guilty of a crime, all right, but it was a brand new, twentieth - century crime, not the good old traditional one of lust and greed. My crime was my suspicion, my fear, my apprehensive terror of the very idea of sex'* [11, с. 13]. Або: *'I walked around with a scarlet letter embroidered upon my bosom, visible enough in the end, but the A stood for Abstinence, not for Adultery'* [11, с. 14].

Стає зрозуміло, що нові віяння революційної епохи фемінізму ще не повністю проникли до свідомості людей, навіть найпрогресивніших. У суспільстві, в якому перебуває головна героїня, панують подвійні стандарти: з одного боку, сексуальна революція, а з іншого – ганебне ставлення до позашлюбних дітей. Народивши дитину, будучи незаміжньою, Розамунд вчиняє сміливо і певною мірою кидає виклик суспільству. Спочатку шокована тим, що завагітніла після єдиної ночі з малознайомим їй чоловіком, головна героїня планувала позбутися дитини. Таким чином, поруч з темами сексуального життя дівчини та незаконнонароджених дітей з'являється ще одна тема-табу, яку зважилась підняти авторка – тема аборту.

Розамунд Стейсі високоосвічена жінка. Вона працює над науковим дослідженням з літератури, тому її мова багата на алюзії та цитати, які є засобами характеристики [2] головної героїні, віддзеркалюючи її феміністичну суть: *'I did not feel, as Hardy felt for Tess, that events had conspired maliciously against my innocence'* [11, с. 62]. *'Didn't you know, I'm one of those Bernard Shaw women who want children but no husband? It suits me fine like this'* [11, с. 102]. Також, вибираючи ім'я доньці, Розамунд згадує двох відомих у Британії жінок – Беатріс Веб Та Октавію Хіл (філантроп та реформатор у соціальній сфері) і врешті зупиняється на імені Октавія. Вочевидь, прагматична настанова цього разу – відтворити прагнення героїні підвищувати соціальне значення жінки, а також нагадати читачу яскраві приклади суспільно значимих і неординарних жінок. Розамунд також неординарна особистість. Ці характерологічні ознаки персонажа реалізуються у тексті за допомогою таких прийомів, як гра слів та парадокс. Наприклад: *'Anyway, only posh middle class mothers nurse these days, on principle, and I don't believe in principle. I believe in instinct, on principle'* [11, с. 110]. *'But being at heart a Victorian, I paid the Victorian penalty'* [11, с. 14]. *'(...)that what we think we make becomes a rigid prison making us (...)'* [11, с. 3].

До засобів, що підсилюють образність, відносимо у досліджуваному романі порівняння та метафори. Особливу увагу привертає повтор такого порівняння, що асоціює героїню з Іовом багатостраждальним (*Job*), який терпів невинно, але всупереч усім випробуванням, залишався твердим і не втрачав надії. Наприклад: *'Like Job, I had been threatened with the worst and, like Job, I*

had kept my shape' [11, с. 137]. Ці засоби стають ключовими у змалюванні того, наскільки важливою стала для головної героїні її дитина. Наприклад, життя Розамунд до хвороби доньки порівнюється з пообіднім періодом влітку, а після діагнозу – з її передсмертними хвилинами: '(...) *Octavia smiled at my tears as though they were raindrops on a window pane. It seemed that in comparison with this moment, the whole of my former life had been a summer afternoon*' [11, с. 115]. *'I wanted him to go on and on telling me that it was nothing, nothing at all. That was all that I wanted to hear, as though on my own deathbed*' [11, с. 115].

Авторська характеристика доньки Розамунд насичена епітетами (*'I stood there transfixed, watching the neat small back of her head and her thin stalk-like neck and flowery curls (...)'* [11, с. 141]) та перифразами (*'It seemed so absurd, to have this small living extension of myself, so dangerous, so vulnerable, for whose injuries and crimes I alone had to suffer*' [11, с. 142]), які відображають материнську ніжність. З іншого боку, теплі почуття до дитини роблять жінку менш терпимою до хиб людей, які її оточують, її часто охоплює обурення, як це спостерігаємо у нижче наданому прикладі, виразності якого сприяють лексичний повтор фрази *I used to* (я колись часто...) та асиндетон: *'When I was young, I used to be so good-natured. I used to see the best in everyone, to excuse all faults, to put all malice and shortcoming down to environment: in short, to take all blame upon myself. But for the child, I might have gone on like that forever [...]. Now I felt less and less like finding excuses. I still cringed politely and smiled when doors slammed in my face, but I felt resentment in my heart*' [11, с. 76]. Незважаючи на те, що після пологів героїня змогла стримати роздратування через позначку на її лікарняному ліжку, яка розшифровувалась як «неодружена, її тихе обурення з часом переростає у відверту непокору стосовно безглузких правил суспільства і дискримінації жінки. Лексичні повтори інтенсифікують психологічне напруження та обурення жінки: *'The lady in white embarked upon a long explanation about upsetting children, upsetting mothers, upsetting other children, upsetting other mothers, justice to all, disturbing the nurses routine, and such topics*' [11, с. 124]. Подані приклади демонструють те, як порівняння, метафори, епітети, перифрази, лексичні повтори несуть експресивне навантаження і сприяють прагматичній ефективності висловлювань.

Таким чином, в досліджуваному романі нам поступово вимальовується еволюція поглядів жінки, ставлення до навколишнього світу і себе самої. Водночас змінюється трактування назви твору, символічної і неоднозначної. Заголовок називають сконденсованим нерозкритим змістом тексту [4, с. 133]; а також вказують на те, що він логічно зумовлений підтекстовим плином і є виразником авторського голосу [7, с. 58]. *'Millstone'* у перекладі з англійської означає «жорно, камінь (у млині)», «камінь, тягар». На початку твору тягарем для Розамунд можна вважати її вагітність, яку вона кваліфікує негативно забарвленими словами: покарання (*punishment*), (Божа) кара (*judgement*), стягнення (*penalty*), скрутне становище (*predicament*), життєва іронія (*one of life's little ironies*). Однак із часом Розамунд припинила вважати це випадковістю.

Уже згадана нами дослідниця Елейн Шовалтер вважає назву роману іронічною та неоднозначною, оскільки М. Дреббл взяла її з Біблійної цитати від Матея 18:6, де написано *«А хто спокусить одного з тих малих, що вірують у мене, такому було б ліпше, якби млинове жорно повішено йому на шию, і він був утоплений у глибині моря»*, але сама не змогла пояснити свій вибір. Е. Шовалтер розглядає кілька можливих каменів чи тягарів головної героїні: незаконнонароджену дитину, пристойність (*respectability, propriety, morality*), гордість (*pride*), та небажання звертатись по допомогу. Однак критик схиляється до думки, що материнство є радше віхою, а не каменем у житті жінки, і, народивши дитину, героїня не тоне під вагою каміння, а навпаки позбувається його [11, с. 7]. Погоджуючись із думкою критика стосовно того, що головна героїня позбулася своїх тягарів після народження дитини, ми вважаємо, що Розамунд, переживши чималі труднощі, так би мовити «пройшла кризь жорна». Саме тому переклад назви твору як «Жорна» видається нам правильним. Окрім того, варто згадати про паралель, яка існувала в античні часи, між випіканням хліба та народженням дитини. Зокрема у Стародавньому Єгипті пшениця символізувала відновлення, переродження. Стосовно біблійного трактування, хліб ще в Старому Завіті був символом плодючості, а в Новому Завіті – це символ найбільшого Божого дару – вічного життя. Роль жорен, за допомогою яких мололи зерно на борошно для майбутнього хліба, можна порівняти зі значенням серпа, який символізував урожай – позитивний кінець циклу вирощування зерна. Тобто жорна варто трактувати позитивно, як символ перетворення, початку чогось нового.

Висновки. Текст досліджуваного роману, виконуючи передусім комунікативну функцію, передає читачам повідомлення про те, що материнство хоч і є важким випробуванням у житті кожної жінки, проте воно змінює світогляд і стає віхою для самоідентифікації. Зважаючи на ситуацію спілкування, а саме час, коли відбуваються події, і час публікації роману, розуміємо, що Розамунд – це втілення тієї інакшості і подібності усіх жінок, які намагалися віднайти і відтворити у своїх творах багато письменниць-феміністок. Її відмінність – це незалежність, самодостатність, сила характеру, а подібність, про яку героїня сама не здогадувалася, – це материнський інстинкт та усвідомлення одвічного призначення жінки – продовжувати життя людства.

Оскільки текст художньої літератури має також естетичне спрямування, загальноживані мовні засоби зазнають певної трансформації [8, с. 455], посилюючи таким чином експресивність та індивідуальний характер мовного процесу. Проаналізувавши мовні одиниці, які концентровано актуалізують тематично-змістове налаштування тексту та надають твору особливого емоційно-експресивного забарвлення, можна зробити висновок, що лексичні повтори, порівняння та метафори виступають у романі «Жорна» найуживаніші засоби розкриття проблеми фемінізму. Ці та інші лінгвопрагматичні елементи текстотворення, зокрема алюзії та цитати, сприяють розповіді про специфічно жіночий досвід, зосереджуючи увагу на особистих переживаннях героїні, на тих аспектах жіночого життя, які були темами-табу у середині ХХ ст. Саме тому їх висвітлення сприяло певним чином визволенню жінок та лібералізації суспільства, що і є, на нашу думку, основною прагматичною настановою цього тексту.

Перспективи подальшого дослідження полягають у вивченні лінгвістичних особливостей англійських творів інших письменниць другої хвилі фемінізму та встановленні їх загальних рис і специфіки.

Джерела та література

1. Бацевич Ф. С. Нариси з лінгвістичної прагматики / Ф. С. Бацевич. – Л., 2010. – с. 304.
2. Бехта І. А. Прагматика оповідного дискурсу у газетно-публіцистичному стилі [Електронний ресурс] / І. А. Бехта. – Режим доступу : <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/novitfilolog/12/89.pdf>
3. Влох Н. М. Лінгвопрагматичні та параграфемні засоби англійського постмодерністського тексту (на матеріалі художніх творів ХХ–ХХІ ст.) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Н. В. Влох ; Львів. нац. ун-т. – Л., 2011. – 18 с.
4. Гальперин И. Р. Текст как объект лингвостилистического анализа / И. Р. Гальперин. – М. : Наука, 1981. – 140 с.
5. Загнітко А. П. Словник сучасної лінгвістики: поняття і терміни. У 4. т. Т. 1 / А. П. Загнітко. – Донецьк : ДоНУ, 2012. – 402 с.
6. Кирилюк Ф. М. Філософія політичної ідеології [Електронний ресурс] / Ф. М. Кирилюк. – Режим доступу : http://b-ko.com/book_80_glava_123_ФЕМІНІЗМ.html
7. Кочан І. М. Лінгвістичний аналіз тексту : навч. посіб. / І. М. Кочан. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2008. – 423 с.
8. Літературознавчий словник-довідник [за ред. Р. Т. Гром'яка, Ю. І. Коваліва, В. І. Теремка]. – 2-е вид., випр. і доп. – К. : Академія, 2006. – 752 с.
9. Ляшенко Т. Підтекст та культурна компетенція адресата / Т. Ляшенко // Наукові записки. Серія : Філологічні науки (мовознавство): У 5 ч. Вип. 89 (5). – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2010. – 385 с.
10. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія / Олена Олександрівна Селіванова. – Полтава : Довкілля ; К. : [б. в.], 2010. – 844 с.
11. Drabble M. The Millstone. / M. Drabble. – London : Penguin Books, 2010. – 167 p.
12. Mullan J. The Millstone by Margaret Drabble Week one: formality and informality [Electronic resource] / J. Mullan. – Mode of access : <http://www.guardian.co.uk/books/2011/mar/05/book-club-margaret-drabble-millstone>
13. Literary criticism: free notes: 00171 – Elaine Showalter's «Towards A Feminist poetics» [Feminist Critique / Gynocritics] [Electronic resource]. – Mode of access : <http://literarycriticismjohn.blogspot.com/2012/02/000171-elaine-showalter-s-towards.html>

Шаповалова Ирина. Лингвопрагматические средства актуализации проблем феминизма в романе Маргарет Дрэбл «Камень на шее». На материале англоязычного романа Маргарет Дрэбл «Камень на шее» проанализированы лингвистические средства с прагматической установкой актуализации проблем так называемой второй волны феминизма. Выбор тематики обусловлен недостаточным изучением лингвисти-

ческого аспекта феминистической литературы данного периода. Рассматривая текст как социокультурное явление, сделана попытка анализа особенностей женского письма. Выделены наиболее использованные лексические и стилистические средства – лексический повтор, сравнение, метафора, аллюзия и цитаты, с помощью которых реализуется имплицитно выраженная коммуникативная цель текста. Несмотря на некоторые двусмысленности, автор смогла передать всю сложность внутреннего мира женщины и ее перерождение под влиянием материнства. Используя перечисленные языковые средства, Маргарет Дрэбл взаимодействует с читателями, акцентирует их внимание на наиболее важной информации, чем усиливает экспрессию и прагматическое эффект текста.

Ключевые слова: лингвопрагматика, феминизм, актуализация, имплицитное содержание, аллюзия, метафора.

Shapovalova Iryna. *Linguopragmatic Means of Actualizing the Problems of Feminism in Margaret Drabble's Novel «The Millstone»*. The article is devoted to the analysis of linguopragmatic means employed by Margaret Drabble in her novel «The Millstone» to explore the problems concerning feminism in the 1960s. The choice of the topic has been influenced by the fact that the linguistic aspect of feminist texts of the given period is not researched so far. Approaching the text as a product of the society at a certain period of time with its sociocultural characteristics, an attempt to determine the peculiarities of the novel as an example of feminist writing has been made. The major lexical and stylistic means expressing the implicit content of the text have been singled out. It is suggested that lexical repetition, metaphor, simile, allusion and citation have high communicative value and assist in the interpretation of the problems raised in the text. The author manages to convey the complexity of the inner world of the woman who is transformed by motherhood. Margaret Drabble employs different linguistic and stylistic means to interact with the readers, to show important information in the text, to make it more expressive, creating a timeless novel about a woman's destiny.

Key words: linguopragmatics, feminism, actualization, implicit content, allusion, metaphor.

Статья найдшла до редколлегии
31.03.2014 р.

УДК 159. 923.2

Наталія Шеремета

Самовираження, самоствердження та самореалізація особистості

Дослідження присвячене проблемам становлення особистості: самовираженню, самоствердженню та самореалізації, де представлені різні концепції цих понять в історичному контексті. Ці концепції розглянуто, аби встановити відповідність, уточнити і провести подальший науковий аналіз і синтез позицій проблеми самоствердження особистості.

Ключові слова: самовираження, самоствердження, самореалізація, особистість, розвиток особистості.

Постановка наукової проблеми та її значення. В сучасних умовах розвитку суспільства проблема розвитку та використання людського потенціалу розглядається у новому аспекті. Процес становлення особистості пронизує весь життєвий шлях людини. Людина, спрямована на досягнення, готова максимально розвивати свої здібності, постійно змінюватися і реалізовувати свої можливості, має продуктивно розв'язувати особистісні та соціальні потреби. Ці моменти тісно пов'язані з етапами самовираження, самоствердження та самореалізації особистості. Висуваються більш високі вимоги до самостійності ініціативи та винахідливості особистості, викликані змінами у суспільстві та конкуренцією. Це зумовлює актуальність дослідження етапів становлення особистості.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження особистості, як цілеспрямованої й самоорганізуючої системи знайшло своє відображення у працях як зарубіжних, так і вітчизняних учених (З. Фройд, Б. Ананьев, О. Бодальов, Г. Костюк, Е. Еріксон, І. Кон, Ф. Лерш, А. Хілл, С. Рубінштейн), які розглядали особистість як об'єкт суспільних відносин і суб'єкт суспільної діяльності та обґрунтували сутність, принципи розуміння різноманітних аспектів існування світу, природи та людини.

© Шеремета Н., 2014